

memòria antifranquista

del baix llobregat



Concentració de la Diada de l'Onze de Setembre, en la qual es va reivindicar la Llibertat, l'amnistia i l'Estatut d'Autonomia. Sant Boi de Llobregat, 1976

**Portaveu de l'Associació per a la Memòria
Històrica i Democràtica del Baix Llobregat**

**Any 1- Núm. 0
Novembre, 2005**

Director:

Eliseo Sanabria

Consell de redacció:

Francisco Ruiz, Salvador Colominas, Dolors Vallejo, Antonio González, Carlos Vallejo, Ignacio Flórez i Vicenç Lizano

Col·laborem en aquest número:

Antoni Poveda, M. Carmen Romero, Soledad Bengoechea, Mercè Renom, Oleguer Bellavista i Mariano, Juan Antonio, Rafaela Plata

Correcció:

Centre de Normalització Lingüística de Cornellà de Llobregat

Edita:

Associació per a la Memòria Històrica i Democràtica del Baix Llobregat

Redacció i administració:

Centre Cultural JoanN. García-Nieto
C/ Mossèn Andreu, 13-19
08940 Cornellà de Llobregat
Tel. 93 375 45 05 - Tel. mòbil 66 686 98 51
pacoruizacevedo@telefonica.net
mem_his_baix_llob@yahoo.es

Impressió:

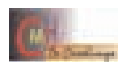
D.L.: B-00000-2005

Memòria antifranquista del Baix Llobregat no es responsabilitza de les opinions expressades als articles signats.

Nota: aquest número ha estat possible gràcies al suport i la col·laboració dels Ajuntaments de Cornellà de Llobregat i Sant Joan Despí, La Factoria, Aquí+Más Multimedia, Requena: l'Autoescola de Sant Joan Despí i La Caixa

SUMARI

- 3 Presentació:**
memòria antifranquista del Baix Llobregat
- 5 Aprendre de la Història**
Antoni Poveda, Primer Teniente Alcalde de Sant Joan Despí.
- 7 Pluralidad de la memoria histórica.**
Los movimientos sociales antifranquistas en el Baix Llobregat,
Francisco Ruiz.
- 9 Amnistia laboral, Salvador Colominas.**
- 11 La història en minúscules, Dolores Vallejo.**
- 13 Memòria històrica i Numen Mestre, M. Carmen Romero i Eliseo Sanabria.**
- 15 Sobre la memòria històrica al Baix Llobregat, Soledad Bengoechea i Mercè Renom.**
- 16 Importància de l'Església de Cornellà i especialment de la parròquia de Sant Jaume d'Almeda en la lluita obrera, Oleguer Bellavista.**
- 18 Testimoni.** Antonio Plata Palma **Mariano, Juan Antonio y Rafaela Plata González.**

Membre de la:

Confederació per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya

Presentació: Memòria Antifranquista del Baix Llobregat

Con este título editamos la revista que tiene en sus manos. Será un vínculo más de conexión con la Asociación para la Memoria Histórica y Democrática del Baix Llobregat constituida el 27 de mayo de 2005. Será el portavoz de la asociación y en este primer número encontrará diversos artículos de opinión de algunos miembros de la Junta Directiva; Francisco Ruiz, Salvador Colominas, Dolors Vallejo y Eliseo Sanabria. También adjuntamos un artículo de las historiadoras Soledad Bengoechea y Mercé Renom y otro de la profesora M. Carmen Romero así como del exrector de la mítica parroquia de Almeda, Oleguer Bellavista, destacadas personalidades del Baix Llobregat. Igualmente publicamos un testimonio de los hijos de Antonio Plata (Mariano, Juan Antonio y Rafaela). Esta asociación forma parte de la Confederación para la Memoria Histórica y Democrática de Catalunya que en la actualidad agrupa a más de 20 entidades y está presidida por Tomás Chicharro el cual aporta en la revista RETROBAMENT un artículo de salutació calificando como un acontecimiento importante, para la recuperación de la memoria histórica, la incorporación del Baix Llobregat por ser uno de los escenarios más combativos y solidarios de lucha contra la dictadura de Franco.

La Asociación para la Memoria Histórica y Democrática del Baix Llobregat, que tengo el honor de presidir, nace con un espíritu unitario y pluralista, es decir, sin señas de identidad par-



**Francisco Ruiz
Acevedo**
**President de l'Associació
per a la Memòria
Històrica i Democràtica
del Baix Llobregat**

tidista, para con ello poder recuperar, conservar y proclamar la memoria antifranquista como patrimonio colectivo, y por tanto, fomentar los valores en los cuales se basa la convivencia de la sociedad catalana actual.

Esta nueva asociación que inicia sus primeros pasos está abierta a nuevas incorporaciones en su Junta Directiva en la cual estén representados personas de las distintas localidades de la comarca, a ampliar su base de asociados para con ello encontrar distintas y variadas formas de colaboración y participación social, a tener contactos con fundaciones de partidos políticos o centrales sindicales, de trabajadores de empresas de la lucha antifranquista, archivos históricos, editoriales, centros de estudios,

movimientos sociales y culturales ciudadanos de todo tipo, instituciones de ámbito local o comarcal y en definitiva a cuantas personas deseen colaborar en la recuperación de la memoria histórica, bien a través de artículos en la revista o en la recopilación de documentos.

Con este espíritu unitario y pluralista en la Comarca del Baix Llobregat, entre todos, tenemos que luchar por normalizar y esclarecer el estudio de nuestra historia más reciente sobre la guerra civil y la dictadura franquista. La transición política española, en bien de la supuesta reconciliación de los españoles, impuso un pacto de olvido y de silencio que se ha prolongado más de lo necesario. Una sociedad democrática debe asumir su pasado con sus virtudes y defectos.

Las consecuencias del golpe militar fascista del 18 de julio de 1936, contra la legalidad de la República Española, se prolongaría hasta la muerte del generalísimo Francisco Franco, el 20 de noviembre de 1975, casi cuarenta años después. Por ello debemos contribuir a honrar la memoria de tantos seres anónimos, de esos "peatones de la historia", que generalmente no aparecen nunca en los libros de la historia y que no obstante contribuyeron a hacerla con su dolor y sufrimiento y que con su lucha y sacrificio hicieron posible que hoy las nuevas generaciones se beneficien de las libertades y derechos de que disfrutamos.

El Baix Llobregat a partir de la década de los sesenta, como

consecuencia del proceso migratorio y la fuerte industrialización, empezó la reconstrucción de un potente, combativo y solidario movimiento obrero y vecinal que desembocó en tres huelgas generales entre 1974 y 1976 que se convirtió en uno de los movimientos sociales y políticos, contra la dictadura, más importantes de Catalunya. La represión empresarial, de la Brigada Político Social y del sindicato vertical ocasionó que 57 trabajadores de la comarca fueron encarcelados, decenas de detenidos y centenares de despedidos. En la Jefatura Superior de Policía sufrieron palizas y torturas.

En el memorial democrático del Baix Llobregat está pendiente de historiar las luchas de las empresas más emblemáticas (Siemens, Roca Radiadores, Metrón, Laforsa, Tuperin, Soler Almirall, Elsa, Pirelli Moltex y tantas otras que las podemos denominar "crónicas de empresa" tal y como se publicó "El caso Cerdans". Del mismo modo hay que llevar a cabo un estudio serio y riguroso de las asociaciones de vecinos y otras entidades populares por las importantes luchas que desarrollaron por mejorar las condiciones de vida en las barriadas obreras por la ausencia de infraestructuras y equipamientos sociales durante la dictadura.

Afortunadamente se cuenta con algunos referentes realizados por la Fundació Utopia-Joan N. García-Nieto d'Estudis Socials del Baix Llobregat o el Centre d'Estudis Co-marçals del Baix Llobregat y algunos ayuntamientos pero queda una ingente labor que realizar y principalmente los de reconocimientos personales, testimonios y biografías, de ciudadanos de nuestra comarca que fallecidos o no han quedado en el más absoluto olvido. Es decir,

debemos de huir en lo posible de las excesivas generalidades para con ello darle la dimensión humana que requiere la memoria histórica, pues al fin y al cabo, son los hombres y las mujeres los que llevan a término las transformaciones sociales y políticas de los pueblos.

Todas las personas que fueron protagonistas, trabajadores y demócratas del Baix Llobregat, con un espíritu unitario y pluralista, creíamos en el porqué y como luchamos para acabar con una dictadura feroz y asesina, por un mundo mejor, de derechos, de justicia y progreso social. Ello lo conseguimos, todos unidos de forma destacada, pero una vez más estamos comprometidos con la gente, con el conjunto del Baix Llobregat para caminar con los más decididos, los más tenaces, con los que conservan los valores que surgieron de las importantes luchas

antifranquistas desarrolladas en el Baix Llobregat.

Estos valores de libertad, de democracia y de dignidad humana deben ser la herramienta para tener una aportación notable en el memorial democrático instado por la Generalitat de Catalunya, pues somos herederos de la generación que defendió la República. Son muchos los peatones de la historia que Franco obligó a huir de sus pueblos de origen por razones de subsistencia y por la represión ejercida por los caciques y terratenientes. Somos un cuerpo vivo, no somos piezas de museo ni depósito de añoranzas y por ellos plenos de esperanza y por poco que la salud no los permita en plena actividad ciudadana. Por ello cuando nuestra generación desaparezca ¿quien aportará a la memoria histórica la rica experiencia y bagaje de las luchas antifranquistas del Baix Llobregat?



Dibujo realizado por un preso republicano en un campo de concentración (La visita de la familia) (BDIC)

Aprender de la historia

En mi memoria, igual que en la de muchas otras personas, está muy presente aquel 3 de abril de 1979, cita de las primeras elecciones municipales. Una fecha que significó para los y las demócratas abrir las puertas de una nueva etapa y unas nuevas oportunidades. La sensación de las calles y los barrios fue de ebullición constante, de libertad, de participación y de vida.

Desde aquel día han pasado tan sólo algo más de 26 años, una cifra irrisoria si tenemos en cuenta los 40 años de dictadura a los que estuvimos sometidos y los 3 años de guerra civil que marcaron de forma brutal, y para siempre, la historia de nuestro país. Dicen que lo peor que le puede pasar a un país es una guerra civil. En nuestra historia, hay muchas otras fechas que no hay que olvidar, 18 de julio de 1936 es una de ellas, mucho más triste, sin duda.

El recuerdo y la recuperación de la memoria histórica es fundamental para no olvidarnos del pasado y para mantener vivo el recuerdo, para que las generaciones futuras sepan qué es lo que sucedió en tiempos anteriores. Quien olvida su pasado está condenado a repetirlo. Por ello es tan importante no olvidar nuestra historia, aunque un poco debemos vivir de ella, simplemente, conocerla nos permitirá elegir mucho mejor.

La comarca del Baix Llobregat fue una clara referencia territorial en todo el proceso de transición. Con una fuerte identidad sindical, democrática y reivindicativa, nuestra comarca vivió, de forma muy activa, todos los cambios sociales, de hecho fuimos protagonistas en primera



Antoni Poveda
Primer Teniente de alcalde
del Ayuntamiento de Sant
Joan Despí

línea de lo que estaba sucediendo. Los movimientos obrero, vecinal y estudiantil daban forma y sentido al sentimiento de muchos ciudadanos y ciudadanas por un mundo mejor, por un país mejor, por unas ciudades mejores y por unos barrios mejores. Sin duda, han sido los hombres y mujeres, trabajadores y trabajadoras, los actores de la historia del movimiento obrero del Baix Llobregat, de forma anónima, con un objetivo muy claro: defender los intereses de los ciudadanos y ciudadanas.

Por aquel entonces con mis apenas veinte años tuve la oportunidad de vivir de forma muy activa el cambio que mi ciudad, Sant Joan Despí, y mi comarca, el Baix Llobregat, estaban experimentando. Fueron momentos duros, momentos de clandestinidad, pero también fueron momentos de esperanza y eso, es lo que nos movía. El movimiento obrero y social de los años 70 de nuestra

comarca y de Sant Joan Despí no se entendería sin los líderes sindicales de empresas como Tuperin, Gallina Blanca o Vitroiber, entre otras.

Un capítulo especial merecería el movimiento vecinal desde el cual se luchó en Sant Joan Despí activamente por la democracia y por reivindicaciones escolares, urbanísticas y sanitarias, en contra de la especulación. El papel de aquel momento de las asociaciones de vecinos de Las Planas y El Pi fue fundamental y la base de la ciudad que hoy tenemos.

Por otro lado, los grupos de jóvenes, vinculados en aquellos momentos al PSUC, vertebrieron y lucharon por la libertad y por abrir caminos hacia la cultura y la integración en algunas entidades que estaban totalmente cerradas a dicha cultura.

Sant Joan Despí, igual que pasó en todo el área metropolitana, duplicó su población a finales de los 60 y principios de los 70. Ello supuso una afluencia de emigrantes importante, personas que vinieron a trabajar de otras partes de España y, que contribuyeron de forma muy activa a los movimientos sociales y a la lucha por los derechos de los trabajadores y trabajadoras. Personas luchadoras y obreras que llegaron sin nada y consiguieron tener un trabajo y un hogar dignos en Cataluña, una familia por la que lucharon y a la que le dieron la mejor formación que pudieron. Consiguieron que sus hijos tuvieran un mundo mejor, una buena formación y unos buenos puestos de trabajo. Creo que jamás ha habido una generación tan sacrificada como la de los hijos de la posguerra, ni una generación

tan formada como la de sus hijos e hijas.

Finalmente creo que es de justicia social recordar a todas las personas que, de una forma u otra, contribuyeron en esta lucha. Enumerar a todos sería interminable, pero no me gustaría dejar de remarcar a los primeros que me vienen a mi mente: los hermanos Luque,

Rafael López "Chupita", Fera, González, Nicolás Martín y Antonio García, entre otros muchos. Personas que han pasado toda una vida luchando, sufriendo la peor dictadura o en la cárcel, para que nosotros tengamos democracia y libertad.

Debemos agradecer de forma contundente a aquellas personas que, de una forma u otra,

lucharon por la democracia, por la libertad, por los derechos de todos los ciudadanos y todas las ciudadanas. Gracias a ello podemos contar hoy en día con ciudades y barrios equipados, con colegios y guarderías, con centros sanitarios, con centros deportivos, con bibliotecas, con zonas verdes, con calles arregladas, en definitiva, con más calidad de vida.

***Dos imágenes de Sant Joan
Despí: 1930 y 2005
(Ajuntament Sant Joan Despí)***



Pluralidad de la memoria histórica

Los movimientos sociales antifranquistas en el Baix Llobregat

La recuperación de la memoria histórica corresponde a todos y a nadie en particular. Ese debe ser el sentido del legado antifranquista, que debemos transmitir a las nuevas generaciones, para que el oscuro y tenebroso túnel de 40 años de dictadura implantada por Franco, la Falange y las clases dominantes no quede en el olvido, ni sirva de arma arrojadiza de los unos contra los otros. En el Baix Llobregat en esa dirección corresponde a todos combatir el individualismo reinante para recuperar cuanto antes el espíritu unitario, pluralista y solidario que le caracterizó en la lucha por mejorar las condiciones de vida de los trabajadores, tanto en el ámbito laboral como en las barriadas obreras, por la amnistía laboral, contra la represión patronal y policial, por la libertad sindical, contra el sindicato vertical impuesto a la clase obrera por el régimen dictatorial de Franco y aportar con ello toda la riqueza combativa muy especialmente, del movimiento obrero, ciudadano, y cultural, entre otros. En definitiva siempre es mejor sumar que no restar.

Los movimientos sociales fueron la principal fuerza con organización y capacidad de paralizar empresas y lanzar gentes a la calle que crearon una red de



**Francisco Ruiz
Acevedo**
**President de l'Associació
per a la Memòria
Històrica i Democràtica
del Baix Llobregat**

entendimientos, de contactos, de relaciones, de alianzas con otros sectores tales como: intelectuales, abogados laborales, profesionales, estudiantes, religiosos, femeninos, agrarios, y fueron coordinándose con ellos e impulsando sus luchas.

A partir de la década de los sesenta comenzó la reconstrucción de un nuevo movimiento obrero radicalmente diferente a la de la guerra civil y la posguerra -en sus formas pero heredero del movimiento obrero catalán- compuesto por una generación (siete

de cada diez no habían conocido la guerra civil ó eran de corta edad durante la misma) que no sesometió fácilmente y que sustituyó a la anterior y empezaría a reclamar, a través de la negociación colectiva, su parte de beneficios por los sacrificios a que fueron sometidos los trabajadores durante los planes de desarrollo tras largos años de congelación salarial y jornadas agotadoras de trabajo. Es una generación que se educó en el periodo más duro de la consolidación de la dictadura de Franco, protagonizó en su madurez la transición hacia la democracia formal y que posteriormente, en situaciones realmente difíciles, lucharon por derrocar la dictadura franquista para abrir un proceso democrático para nuestro país.

Pero la aportación a la memoria histórica no finaliza con todos aquellos que fueron fusilados, con los largos años de prisión en las cárceles franquistas, con todos aquellos que buscaron refugio en el exilio, los enterrados en fosas comunes o los que fueron exterminados en las cámaras de gas en los campos de concentración nazis. Todo ello es necesario que se continúe investigando, pero también debe contarse con la importante y decisiva participación del movimiento

obrero, ciudadano, estudiantil y de otros sectores populares que igualmente padecieron una fuerte represión por la dictadura y de los cuales se ha hablado relativamente poco -detenciones, palizas, torturas, listas negras, exilio, encarcelamientos y asesinatos de trabajadores- como los casos de Antonio Ruiz Villalba, obrero de SEAT; Manuel Fernández Márques de la central térmica de Sant Adrià del Besós y de Diego Navarro del Baix Llobregat, que herido gravemente de bala por la Guardia Civil, sin curar, fue ingresado en prisión en donde terminó ahorándose, entre otros muchos.

Ya en los años 70 el proceso unitario culminó con la constitución de la Asamblea de Catalunya, por su mayor madurez política y en donde el movimiento obrero y ciudadano desarrollaron en su interior un importante papel de movilización que culminó en las masivas manifestaciones del 1 de febrero por la amnistía (organizada por la Federación de Asociaciones de Vecinos de Barcelona) y la del 8 de febrero, del mismo año 1976, por el Estatut d'Autonomía, así como la celebración del 11 de septiembre de 1976 en donde se concentraron unas 100.000 per-

sonas en Sant Boi de Llobregat. En el Baix Llobregat de los 57 trabajadores que fueron encarcelados, 13 de ellos cayeron en la detención de los 113 de la Asamblea de Catalunya, la gran mayoría procedían de la inmigración.

Junto al movimiento obrero del Baix Llobregat, que actuó como motor, fueron apareciendo otros movimientos sociales (asociaciones de vecinos, culturales, estudiantes de institutos, entre otras muchas) haciendo converger las movilizaciones con las necesidades más urgentes e inmediatas de los trabajadores. De esta manera se fue desarrollando la lucha, de lo particular a lo general, de las luchas por un salario digno a la política como consecuencia de la solidaridad ante la represión.

Es de destacar que estas condiciones no se dieron hasta las postrimerías de la muerte del dictador en 1975 y durante el periodo del Gobierno de Arias Navarro, ante el fracaso del llamado "espíritu del 12 de febrero de 1976", que fue el punto culminante para hacer inviable la continuidad de un franquismo sin Franco. En realidad fueron los movimientos sociales, con sus movilizaciones, los que sentaron

las bases sobre la mesa de negociación para la reforma política y la salida hacia un régimen de libertades formales.

En el Baix Llobregat, dada sus características, se fue forjando, a base de tejer y destejer, un potente movimiento obrero y ciudadano, un intercambio cultural en donde una clase trabajadora mayoritaria de toda España, pero sobre todo del sur, llegó, se afincó, vio como sus hijos crecían como catalanes y afirmó a la vez su identidad de origen en cultura diversa, tolerante y de convivencia. Por todo eso, el Baix Llobregat es símbolo de dignidad, de combatividad solidaria contra las injusticias sociales y la represión de la dictadura de Franco, por la explotación a que fueron sometidos los trabajadores, la discriminación de la mujer y por la negación violenta de la libertad sindical.

El Baix Llobregat se ha ido transformando gracias al esfuerzo, al sufrimiento, la conciencia y la capacidad de organización de sus gentes. En definitiva, es un lugar cargado de historia, lleno de significaciones que puede y debe aportar al memorial democrático, con un carácter unitario y pluralista, todo un bagaje importante de la lucha antifranquista.



Manifestación contra la crisis y el paro en Cornellà. (Tardà J., Carrión P., 40 anys d'una ciutat)



La primera manifestación legal en Cornellà. (Tardà J., Carrión P., 40 anys d'una ciutat)

Amnistia laboral

Em planto a la porta de la fàbrica amb la pancarta i apa! Anar passant dies. Es tractava de fer la jornada laboral fora de l'empresa i asseguts a la porta. Uns companys de TUBAUTO a Sant Feliu de Llobregat i el Carles Navales a ELSA feien el mateix.

Això de l'amnistia laboral formava part d'una estratègia del moviment obrer i també del PSUC, ja que ens vàrem adonar que l'amnistia política era percebuda per la gent com una cosa molt llunyana. A més, a la comarca no hi havia líders empresonats i calia acostar aquest concepte a la gent. Intentàvem traduir l'amnistia política en el fet de l'amnistia laboral, és a dir la reincorporació

al lloc de treball dels homes i dones que havien estat despatxats per raons polítiques, no pas per ganduls. Finalment, la majoria de nosaltres ho aconseguíem. Fou una gran alegria per a tots.

Estàvem en el període de transició política on ens jugàvem que la reforma política no triomfés o, en el cas de ser inevitable, fos el més rupturista possible. És doncs en aquest context on s'ha d'emmarcar la mobilització i la preocupació dels líders polítics i sindicals.

El calendari dels esdeveniments corre molt ràpid i es fa cada vegada més difícil impulsar aquells elements rupturistes que donin a la classe treballadora els elements per veure que tan sols amb la ruptura democràtica s'aconseguirà la veritable democràcia. La lluita per l'amnistia laboral va aconseguir que empreses com SIEMENS i CORBERO aprovessin, el maig de 1976, la reincorporació de tots els acomiadats, ja que era evident per part d'una part del



Salvador Colominas Tutusaus
Vicerresident de l'Associació per a la Memòria Històrica i Democràtica del Baix Llobregat

capitalisme anomenat més europeu que l'evolució del franquisme a la democràcia era inevitable. S'ha de fer una mica de memòria, perquè el pas dels anys té la peculiaritat de fer-nos oblidar els esdeveniments que van de l'any 1975 al 1977, que van marcar decididament el futur del nostre país. El 20 de novembre de 1975 moria Franco després d'una llarga agonia. Durant l'any 1976, els conflictes laborals per les discussions dels convenis col·lectius adquirien un aire polític que feia necessari un marc totalment nou.

Les vagues generals de Getafe, a principis de gener, les violentes manifestacions de Vitòria que van desembocar en una vaga general a tota la regió i a la nostra comarca, la vaga general dels treballadors de LAFORSA, vam implicar tot el teixit social i es van rebre suports que anaven des dels

comerciants fins a l'Església i la solidaritat obrera de la comarca es va plasmar en una vaga general plena de mobilitzacions, on els crits de proclames de solidaritat amb els treballadors anaven acompanyats dels de "Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia".

Arias Navarro va fracassar amb l'intent de frenar l'agitació introduint petites reformes, tant polítiques com sindicals, i per aquest motiu el Rei el va destituir durant el mes de juny. El nomenament d'Adolfo Suárez, que era secretari general del Movimiento, va aconseguir un objectiu que l'oposició democràtica no es va creure mai i era el fet que el propi règim es transformés des de dins i per mitjans institucionals. La vella idea del PCE que una vaga general acabaria amb el règim franquista es va veure insuficient quan, el novembre de 1976, la vaga general, encapçalada per tots els líders sindicals d'aquest partit, tan sols va obtenir resposta a la ciutat de Getafe, al Baix Llobregat i en algun sector minoritari del país.

Es a partir d'aquest fracàs quan alguns membres de la "Platajunta" van veure la possibilitat que una negociació amb Adolfo Suárez podia portar-nos a la democràcia. Els esdeveniments de l'any 1977 van donar la raó a tots aquells reformistes i la majoria de reivindicacions democràtiques es van aprovar. El febrer de 1977 es legalitza el PSOE i, durant la setmana santa del mateix any, la legalització del PCE significa la dimissió col·lectiva de tots els ministres militars.

El juny de 1977, Adolfo Suárez aconsegueix un govern de majoria a l'entorn de l'UCD. La reforma ha aconseguit trencar

amb el franquisme i arrossegar darrera seu la dreta, que ja feia temps que s'adonava que per entrar a la via europea necessitava la legitimització d'unes eleccions democràtiques.

A l'octubre de 1977, les Corts i el Senat aproven l'amnistia política. Tots sabíem que es faria molt difícil que les mitjanes i grans empreses adoptessin l'amnistia laboral com a part d'aquesta amnistia.

El novembre de 1977, la negociació entre els sindicats (el Carles Navales estava a la comissió) i la CEOE acaba sense un decret que obligués a la readmissió de tots els acomiadats. Serà la negociació empresa per empresa la que decidirà la reincorporació al món del treball

de tots aquells acomiadaments que es van produir durant els anys de lluita contra el franquisme. El Carles Navales i jo vàrem aconseguir l'amnistia laboral a finals de 1976 i per tant vàrem poder retornar al nostre ofici.

En l'actualitat continuo treballant en un laboratori d'investigació de pintures, tal com feia a Pinturas Cervera, empresa en la qual vaig aconseguir l'amnistia laboral. Gràcies als companys i a les mobilitzacions que des de la comarca es van produir.

En canvi, els companys de TUBAUTO i molts d'altres arreu de l'Estat no ho van aconseguir. Potser aquest fet va ser el primer exemple entre la democràcia que desitjàvem els rupturistes i la

democràcia que es va aconseguir amb la reforma. Aquesta primera frustració ens va fer veure ja al 1977 que la democràcia no seria la panacea per la qual el moviment obrer havia lluitat i per la qual tants sacrificis s'havien fet des del període que va del final de la guerra civil fins a les primeres eleccions democràtiques.

L'impediment de legalitzar ERC va ser el segon símptoma que la reforma que va triomfar des del mateix sistema preferia una "España roja antes que rota".

Potser l'amnistia laboral va ser un dels últims moviments reivindicatius i revolucionaris que es van donar en aquest país per unir la lluita obrera amb les reivindicacions polítiques.



Carlos Navales y José Martínez sentados en la puerta de la ELSA reclamando la amnistia laboral. (Ruiz Acevedo, F; García Sánchez, A., Lizano Berges, V. El estilo sindical del Baix Llobregat)

La Història en minúscules

Tothom sap que la memòria de les persones sovint és selectiva i capriciosa. De vegades, el que recordem de la nostra trajectòria vital està construït i/o condicionat per fets que hem viscut, que ens han impactat. Moments alegres o tràgics que recordem. Tanmateix, tot i tenir consciència d'aquests condicionants o matisos, és ben segur que totes les persones tenim i som història. Evocar la història viscuda de les persones, a vegades, és la manera més habitual, propera, detallada i quotidiana de conèixer-la. Aquest plantejament del coneixement històric fins ara no formava part de la història formal, no era el que apareixia en els manuals, ni era el que s'explicava a les aules.

Les històries de vida de les persones no tenien el mateix valor ni consideració. La memòria dels que ho havien viscut i dels que encara ens ho poden explicar, com ara les persones més grans, que són testimonis i connexió directa amb temps passats, sovint espectadors i alhora protagonistes dels esdeveniments, no havia estat objecte d'interès per a la història formal.

D'una banda, perquè el que es considerava era la història en majúscules, la dels grans fets, la dels més notables: governants, monarques, guerres... D'altra banda, perquè era la manera de configurar un passat, una història oficial, per a tothom la mateixa, la dels que l'escriuen, la dels que manen, la dels guanyadors... Però, tot i així, la història real, la personal, la dels que l'han viscut d'una altra manera, la de les persones anònimes, inexorablement emergeix, com la història que ens narra el meu pare, que havia vis-



**Dolores Vallejo
Calderón**
**Secretària de l'Associació
per a la Memòria
Històrica i Democràtica
del Baix Llobregat, i
mestra i llicenciada en
geografia i història**

cut i participat en els esdeveniments de la proclamació de la República, la seva implicació en la guerra civil, la postguerra... Lamentablement, la seva percepció i versió no tenia res a veure amb la que em transmetien a les aules. Però, jo la sentia més propera i sempre li vaig donar més credibilitat. Afortunadament, ja fa uns quants anys, nous corrents i especialistes en la recerca històrica han començat a donar valor a la història oral, la que encara poden explicar persones que l'han viscut, així com també la que permet estudiar fets i/o vivències més quotidians, tot recollint testimoni de la forma de vida de la majoria de persones presents i també les d'altres èpoques.

Un significatiu exemple d'aquest interès per recompon-

dre i recuperar la història, l'observem en el cas de la història de les dones, en l'esforç que en els darrers decennis moltes historiadors estan fent per fer visible el seu paper al llarg de la història. No tan sols la història de les poques dones notables, que ja apareixien anecdòticament a la manera antiga d'explicar la història, sinó la de les dones reals.

Per fer emergir la història de l'altra meitat de la humanitat, és del tot necessari reconstruir-la, revisar-la i reescriure-la, des de les mirades i les vivències de les dones, la seva supervivència quotidiana, la seva contribució a l'economia domèstica, el manteniment i la cura de les persones, els costums, les formes de vida ...

Malgrat tot, quant a la reconstrucció històrica, encara queda molt esforç per fer i per rescatar. Aquest és el cas de col·lectius com la infància i, per aproximació, la història de l'escola com a espai de socialització, com a institució transmissora de valors i models.

Hi ha encara pocs estudis que se centrin en aquests dos àmbits. Són encara una assignatura pendent. Per motius que exposem més endavant, volem fer palesa la urgència i la necessitat que l'escola i la infància també siguin objecte de la recerca històrica, encara que alguns pensin que es tracta de la història en minúscules.

Al llarg del temps, la forma de vida de la infància -període de vida que no sempre ha tingut la mateixa valoració- i, sobretot, l'escola han estat estretament supeditades i vinculades a la ideologia predominant.

Totes les persones que han fet o formen part de la història,

primer han estat infants i, molts (encara que no sempre i no tothom), han anat a escola. Aquesta evidència ja justificaria a bastament la necessitat d'abordar la història de l'escola. Saber què ha aportat als joves i infants, com els ha influït, quins valors rebien...

També, des d'una altra perspectiva, conèixer els jocs, les cançons, els hàbits, les vivències o, també, comparativament, com eren i com funcionaven, què s'ensenyava a les escoles d'altre temps: les segregades per sexes, les religioses, les municipals...

Un altre argument de pes que reforça la necessitat de conèixer i analitzar la història de l'escola és perquè ens pot permetre tenir la certesa del model d'escola que no volem, el que és de rebuig, que no ens serveix per als nostres temps i societat. Tenir coneixement de causa del que no interessa o no és factible, certa-

ment, contribueix a enriquir la reflexió i ajuda a repensar la construcció del model escolar que volem, per cercar el que millor s'adapti i el que sigui més adient per als infants i joves del nostre temps i societat.

Iniciàvem l'article parlant de com és de selectiva la memòria; cal matisar, però, què succeeix, especialment amb els nostres records infantils, ja que els infants recorden bàsicament allò que els ha fet feliços i que els ha ajudat a créixer. No és casualitat que de la meua memòria escolar recordi nítidament les classes de naturals de l'Angeleta Ferrer -filla de Rosa Sensat -professora que durant la República és va formar a l'Institut Escola, institució de reconegut prestigi internacional pel model d'educació activa i innovadora que potenciava.

Tampoc no és coincidència que la meua mare, de la seva etapa escolar, bàsicament recordi el poc

temps que va poder anar a l'Escola del Mar -model d'escola activa i d'innovació dels anys trenta- i les colònies gratuïtes que organitzava la Generalitat per als nens i nenes durant el període republicà.

Fa pocs dies, durant l'acte de comiat d'una persona massa jove per partir, tot i ser un moment trist, molts dels seus companys rememoraven els seus records d'infantesa i adolescència compartits a l'escola. Lògicament, emergien els moments més atractius i positius, però, alhora, s'evidenciava com havien estat d'importants els vincles establerts i haver compartit i crescut junts, en un espai i durant un temps important de les seves curtes vides.

Rescatar de la memòria la infància i els records escolars positius és necessari i contribueix a valorar i construir, entre totes i tots, l'escola que volem per als nostres infants i joves, ciutadans del futur més immediat.



Reivindicació de mestres durant la transició.
Manifestació a Sant Ildefons de Cornellà. (Tardà J.,
Carrion P., 40 anys d'una ciutat)

Memòria històrica i Numen Mestre

A principis d'aquest segle XXI s'inicia un procés tímid en l'anomenada recuperació de la memòria històrica de la lluita antifranquista, després d'una llarga letargia a recuperar aspectes de la nostra història col·lectiva més recent: guerra, exili, camps de refugiats, de concentració i de treballs forçats; consells de guerra, clandestinitat, repressió, tortures, execucions, maquis, resistència, humiliacions, presó, postguerra, reorganització del moviment obrer i sindical, inici del moviment popular i veïnal...

Volem escriure aquest article fent menció a la figura de Numen Mestre (1923-1949), que va ser secretari de les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC), a Cornellà de Llobregat, durant la guerra civil, i del qual el passat 17 de febrer es va complir el 56è aniversari de l'afusellament al Camp de la Bota de Barcelona.

Cal subratllar que va ser executat pel franquisme per fidelitat als seus ideals republicans; va ser un dels cornellanencs que s'incorpora, amb la lleva del biberó, a l'exèrcit republicà i al front de l'Ebre; membre d'una família obrera i lluitadora que converteix Cornellà de Llobregat en un focus permanent de solidaritat; un exemple a favor del compromís (social i polític) dels més joves i un lluitador a favor de les llibertats catalanes. Després d'una guerra civil i dels anys posteriors de postguerra, sempre es tira terra al damunt dels fets ocorreguts. Per temor, per por, o només per poder continuar vivint, el silenci s'imposa en les pròpies persones i en el si de les seves famílies. Quan, en el cas del nostre país, la major part dels protago-



**Carmen Romero López
i Eliseo Sanabria
Esteban**
**Professora de secundària i
vocal de l'Associació per a
la Memòria
Històrica i Democràtica
del Baix Llobregat,
respectivament**

nistes directes són morts, desapareguts o massa vells per continuar odiant, sembla que, després de tants anys, i amb una democràcia consolidada, ha arribat el moment de reconèixer mèrits d'herois i heroïnes populars, que, voluntàriament o involuntàriament, van formar part d'una generació protagonista dels grans esdeveniments socials i polítics espanyols del segle XX.

Creiem que els historiadors i investigadors, les administracions públiques i la comunitat educativa tenim un paper capdavanter en tot aquest procés de recuperar la memòria històrica i la lluita per les llibertats democràtiques de totes aquelles persones que es van destacar singularment o anònimament en la defensa de la República i dels drets nacionals i els treballadors.

A Cornellà de Llobregat, mitjançant les diverses mocions aprovades per l'Ajuntament i d'altres iniciatives (actes d'homenatge), es comença a recuperar de l'oblit i a recordar altres persones de la nostra ciutat, de totes les tendències polítiques, que van patir exili, van ser represaliades o van ser afusellades durant el franquisme, com ara Josep M. González, Esteve Llorens, Buenaventura Sanagustín, Antoni Forgas, Maximinià Sanmartín, Teresa Giralt, Antoni Balaguer, Josep Teixidor, Helena Ricard, Josepa Bosch, Isidor Coma, Josep Duran, Carme Forgas, Jaume Boada, Daniel Álvarez, Àngel Rulo, Emilio Ortiz, Jaume Farré, Antoni Galícia...

Volem esmentar, pel seu significat, les mocions aprovades pel Ple municipal el gener de 1998 i el febrer i març de 2001, respectivament, on es va acordar l'assignació del nom de carrers de la ciutat a Josep Duran, a Numen Mestre, a Teresa Giralt i a Carme Forgas, entre d'altres, així com les referides al president Lluís Companys i la retirada de tota la simbologia franquista o feixista que encara roman a les façanes d'algunes comunitats de propietaris (plaques de l'antic Ministerio de la Vivienda).

De ben segur que no hi són tots ni totes, molts han quedat en el total anonimat, vius només en la memòria de les persones més properes, que van viure amb ells i elles i que els continuen estimant. Volem explicar als més joves que l'arribada de la democràcia al nostre país no va ser per art d'encanteri o per una hàbil maniobra de palau en un país que, després d'una guerra civil i quaranta anys de dictadura franquista, estava

madur (com una poma) per instaurar el règim democràtic; sinó que va ser fruit d'un esforç col·lectiu que tingué com a protagonistes moltes persones anònimes que van fer enormes sacrificis personals i van deixar els millors anys de les seves vides per aconseguir les llibertats de què avui gaudim.

A aquesta gent els acompanyava una força moral i ètica, uns ideals que encara no els han deixat. Van ser derrotats, però mai ven-

çuts. Conèixer aquesta part de la nostra història és un dret civil, un acte de justícia i una responsabilitat moral d'un Estat democràtic. Qui perd la memòria perd la identitat.

Que aquest article serveixi com a homenatge a les lluitadores i als lluitadors antifranquistes, i de reconeixement públic i polític a totes aquelles persones que van lluitar, van patir o van morir per la recuperació de les llibertats i la democràcia.



Sobre la Memòria Històrica del Baix Llobregat

A la nostra comarca han tingut lloc algunes de les més importants lluites per la millora de les condicions de treball a les fàbriques i de les condicions de vida en els barris. En l'etapa franquista, els moviments anaven més enllà, denunciant la dictadura i exigint drets sindicals i polítics. La repressió va caure durament sobre moltes persones, algunes de les quals no han pogut veure reconegut el seu compromís i la seva generositat.

La clandestinitat amb què van haver d'actuar els homes i dones compromesos en la lluita social i democràtica antifranquista fa difícil la recuperació històrica de molts processos i actuacions d'aquells anys. Però encara és possible recórrer a la història oral, convenientment contrastada i reconeguda en la seva pluralitat.

És important dur a terme un procés seriós d'investigació i de construcció de memòria per tal que els estudis històrics rigorosos fets des



**Soledad Bengoechea i
Mercè Renom
Historiadores, del Centre
d'Estudis Comarcals del
Baix Llobregat**

de la base puguin enriquir, contrastar o qüestionar aquells discursos més generals fets des del centre, amb caràcter de "versió" oficial, que han deixat de banda aportacions valuosíssimes de ciutadans i ciutadanes anònims que van ser protagonistes actius d'un dels processos més decisius de la nostra història.

I també és important de fer-ho per tal que es facin visibles totes les peces d'una transformació social i política tan important i així poder considerar el procés com a propi de cada comunitat, superant el silenci i la ignorància encara vigents. La recuperació d'aquest bagatge és convenient per a les generacions protagonistes i, també, per a les següents, fins a les més joves d'estudiants en escoles i instituts. La identificació de la història com a pròpia, per la proximitat dels esdeveniments, transmet responsabilitat cívica i cultura política, fonaments imprescindibles de la civilitat crítica.

Importància de l'Església de Cornellà i especialment de la parròquia de Sant Jaume d'Almeda en la lluita obrera

Vaig arribar a Cornellà el juny de l'any 1960, com a substitut a la parròquia de Sant Miquel. Em va fer la impressió que, en aquella gran ciutat industrial, el moviment obrer hi era molt poc actiu.

Com que jo coneixia els moviments especialitzats d'acció catòlica obrera -Joventut Obrera Catòlica (masculina i femenina) JOC-JOCF; Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC); i Acció Catòlica Obrera (ACO)-, vaig pensar a establir contactes amb els grups que hi haguessin. Hi havia un equip de la JOC masculina, el responsable era Blas Asensio, i també hi havia Francisco Valero, Juan Sánchez i Lluís Tumán. Ells em van demanar si volia ser el seu consiliari, i fèiem les reunions a Sant Miquel. Vaig començar un equip de JOCF femenina; la primera militant va ser la Carmen López, i s'hi van afegir Ángeles Callejo, Sabina Figueras, M. Teresa Borràs, Antonieta Vintró i M. Teresa Maimó.

També hi havia a Cornellà un equip d'HOAC, el responsable era Paco Arias, amb vuit o deu militants més, i ens reuníem a la parròquia de Santa Maria. Jo era el consiliari d'aquests diversos equips.

Vaig fundar un equip d'ACO, els primers militants van ser Joan Estrada i la seva esposa Maria Figueras i quatre matrimonis més, els noms dels quals



Oleguer Bellavista Bou
Ex-rector de la parròquia de Sant Jaume d'Almeda (Cornellà)

ara no recordo, i alguna noia soltera (Maria Samaniego, etc.). l'any 1961 es va fundar la parròquia de Sant Jaume d'Almeda i vaig ser-ne el fundador i primer rector, dic fundador perquè el fundador equi-valia a víctima. No hi havia res, tot estava per fer. I el bisbe Dr. Modrego, que ens va donar els nomenaments, ens va dir que no hi tenien res, però com que érem joves ja ens en sortiríem.

La tardor de 1961 vam organitzar a Almeda unes xerrades-col.loqui on assistien unes 20 persones d'Almeda, de Cornellà i de l'Hospitalet. N'hi havia una cada setmana, i van venir a parlar i dialogar sobre el moviment i la lluita obrera Antoni Cuenca, advocat laboralista, i

Josep Benet, historiador.

El 13 de setembre de 1962 va començar la vaga de l'empresa metal.lúrgica SIEMENS. Era una de les empreses més importants de la població. Els obrers, amb roba de treball, es passejaven pels carrers de Cornellà. En la publicació mensual El Pensamiento de Cornellà es va dir: "en nuestra ciudad han sido dos mil obreros de una gran empresa que han declarado públicamente que en su empresa faltaba algo esencial para la paz: el salario mínimo vital y familiar. A causa de la huelga fueron despedidos 42 trabajadores, doce de los cuales fueron juzgados en consejo de guerra". A aquesta vaga hi van participar alguns obrers cristians: Blas Asensio (JOC), Maria Samaniego (ACO) i Carmen López i Sabina Figueras (JOCF).

L'any 1964, va venir a visitar-me una petita comissió de tres obrers (Francisco Ruiz, Rafael Cruz i Antonio González) per demanar-me si els podia deixar el temple cada setmana, els dissabtes a la tarda, per fer reunions d'obriers de la comarca del Baix Llobregat; jo, com és natural, els vaig dir que sí. I van venir durant dos anys. Allà es van anar formant les CCOO del Baix Llobregat.

Jo els deixava el local, però no participava en els reunions, perquè no se sentissin coaccionats.

L'any 1966 hi va haver una vaga obrera a PIRELLI MOLTEX, dirigida sobretot pels delegats sindicals, que lluitavenen la clandestinitat, i un dels principals dirigents de l'esmentada vaga va ser Joan Estrada (ACO), que després va ser empresonat a la presó Model de Barcelona.

La seva esposa i jo vam anar a visitar el director de la PIRELLI MOLTEX, mentre Estrada era a la presó, per demanar-li si, per favor, li podia conservar el lloc de treball, i ell ens va dir: "com que en Joan Estrada és un dels millors obrers que tenim a la nostra empresa, li conservarem el lloc de treball fins que surti de la presó". Al Joan Estrada li va proposar l'empresa ser encarregat (fins ara era obrer especialitzat), cobraria més i treballaria

menys. Ell i la seva esposa s'ho van pensar molt, ja que tenien tres fills petits, i ho van consultar a alguns amics, i finalment va decidir no acceptar ser encarregat i quedar-se com a obrer especialitzat, i això li va fer guanyar la confiança de tots els companys de treball i lluita.

En el Baix Llobregat, el 22 d'abril de 1967, després de dos anys de reunions a la parròquia de Sant Jaume d'Almeda de Cornellà, la Brigada Político Social (BPS) va detenir 42 persones, no sols al sortir de la reunió de la parròquia, sinó també en els bars dels voltants. Després de fer-ne una selecció va posar a disposició del Tribunal del Orden Público (TOP) 16 membres de CCOO, entre els quals hi havia quatre membres de la coordinadora

del Baix Llobregat.

Per a la defensa jurídica davant el TOP hi van intervenir els advocats Albert Fina, Montserrat Avilés, Gil Matamala, Solé Barberà, Miquel Roca, Joan Ignasi Roca, Manuela Carmona, Joan Gay, Lluís Avilés, Avelina Rocosa i Francesc Fortuny. Com a testimoni a favor dels obrers hi va actuar mossèn Oleguer Bellavista, rector de la parròquia de Sant Jaume d'Almeda. Els obrers van ser condemnats entre tres i sis mesos de presó a la Model de Barcelona. Vaig ser testimoni a favor dels obrers en el judici.

Un lloc de molta acció cívica i política va ser el Centre Social Almeda, però com que això és molt important, hi dedicarem un altre article.



Iglesia de Sant Jaume de Cornellà donde se fundaron las CCOO del Baix Llobregat, 1965.

Testimonio del Baix Llobregat

Antonio Plata Palma (1924-1998)

Antonio Plata Palma, nuestro padre, era uno de los hombres más populares entre los trabajadores de la comarca. Era sencillo, vital, campechano, con un instinto especial de clase y de solidaridad. No regateó esfuerzo alguno en todos los años que luchó en la defensa de los trabajadores y contra el régimen dictatorial de Franco.

En Medellín (Badajoz) nació un once de mayo de 1924. En su juventud fue detenido y apaleado por la guardia civil por un hatillo de leña que llevaba a su casa para mitigar el frío de la noche y calentar el hambre que pasó durante su niñez, como consecuencia de la posguerra, ocasionada por el triunfo de las fuerzas militares en la sublevación del 18 de julio de 1936.

En el año 1960 emigró a Catalunya con nuestra madre, Juana González que aún vive, y nosotros tres de corta edad. En principio trabajo en el campo y la construcción para pasar posteriormente a la Cementera de Garraf en donde por sus espíritu rebelde fue sancionado y despedido. Más tarde ingresó en la Compañía Roca Radiadores de Gava siendo destinado a la sección de colados cuyas condiciones de trabajo eran infrahumanas y debido a los humos y elevada temperatura los trabajadores enfermaban de silicosis. Esta empresa se convirtió en el banderín de enganche de miles de inmigrantes procedentes del agro andaluz o extremeño, con poca o ninguna formación industrial. La organización y control de los trabajadores era de tipo carcelario reflejado en el severo reglamento de régimen interior que le

**Mariano Plata
González
Juan Antonio Plata
González
Rafaela Plata González**

permitió despedir a numerosos trabajadores. Los salarios eran los más bajos de la comarca.

En el año 1965 fue uno de los fundadores de las CC.OO. del Baix Llobregat cuyo acontecimiento tuvo lugar en la Iglesia de Almeda de Cornellá, siendo elegido para formar parte de la coordinadora. Este mismo año ingresa en el P.S.U.C. (Partit Socialista Unificat de Catalunya). En las elecciones sindicales de Septiembre de 1966 es elegido por los trabajadores de Roca, vocal jurado de empresa y miembro de la junta social del metal de Gava, convirtiéndose en el líder obrero y sindical más popular y carismático de Gava y Viladecans.

Como consecuencia de la ilegalización de las CC.OO., por el Tribunal Supremo el 16 de Febrero de 1.967, y a la salida de una reunión en la Iglesia de Almeda es detenido el 22 de Abril del mismo año junto a otros compañeros de CC.OO.. Juzgado por el TOP (Tribunal de Orden Público) es condenado a seis meses de prisión que cumple en la cárcel Modelo de Barcelona en 1970.

En 1968 es despedido de Roca Radiadores por participar en un paro de solidaridad con los trabajadores de Rockwell Cerdans afectados por un expediente de crisis para cerrar la empresa y despedir a los 600 trabajadores que componían la plantilla.

La empresa Roca Radiadores intentó desahuciarlos de la vivienda del poblado Roca.

En la madrugada del 13 de Febrero de 1972, es detenido y maltratado por la BPS (Brigada política social), por participar en una asamblea de trabajadores realizada en el vestíbulo del sindicato vertical en solidaridad con 18 trabajadores despedidos de Roca. Esta empresa se distinguió por llevar a cabo la más fuerte represión contra los trabajadores y con su actitud creó un odio profundo de clase que explotaría con fuerza en la huelga de Marzo de 1976.

El 29 de Marzo de 1976, en plena huelga de los trabajadores de Roca Radiadores, nuestro padre es detenido y conducido al cuartel de la guardia civil de Gava. En la carta que le dirige a su Majestad el Rey Juan Carlos I, el 22 de Septiembre de 1976, denuncia lo siguiente: "Una vez en el cuartel de la Guardia Civil y dentro de una habitación en la que se encontraban cinco guardias civiles, dos de ellos con cargo de capitán y sargento, respectivamente, fui esposado y obligado a ponerme de rodillas y, seguidamente, y por espacio de más de dos horas, golpeado brutaemente y sin consideración alguna a mi edad, en el abdomen, espalda, muslos y cabeza, aunque se guardaron por indicación del de mayor graduación de tocarme el rostro. Al tiempo de golpearme, me dirigieron insultos y amenazas, tales como "en el próximo golpe de estado, te fusilaremos en medio de la plaza" (...) "Que me daban una semana de plazo para que vendiera el taller y me marchara del pueblo" y "que si

los denunciaba por malos tratos, me pegarían un tiro" (...) "ningún delito me fue imputado, ni fui puesto a disposición de la Autoridad Judicial, ni se me dio explicación alguna a tan brutal agresión. Simplemente, igual a un perro, se me apaleó y soltó". Las diligencias fueron archivadas el 20 de Julio de 1976 por resolución del capitán general de la IV Región Militar.

En la foto que aportamos se puede contemplar el lamentable estado en que le dejaron. La salvaje represión aplicada a nuestro

padre refleja la dureza de los últimos coletazos del régimen franquista.

Como consecuencia de las fuertes discrepancias que se originaron en el V Congreso del P.S.U.C., celebrado en el año 1981, se aleja del partido afiliándose, en 1982, en el P.C.C. (Partit Comunista de Catalunya).

Lo enterramos en el cementerio de Viladecans el 31 de Diciembre de 1988 y es uno más de los muchos luchadores antifranquistas que no se le ha reconocido su entrega, su

enorme sacrificio en pro de las libertades sindicales y democráticas para nuestro país. Sirvan estas breves líneas, que nos ha solicitado la Asociación para la memoria histórica y democrática del Baix Llobregat, como testimonio, recuerdo emocionado y reconocimiento de toda una vida dedicada a la defensa de los trabajadores. ¡Que nadie hable más en voz baja de quien quedó en el camino!

¡Que nadie le ponga silencio a lo que aquí ha ocurrido! ¡Hasta siempre padre!



Fotografías realizadas en el Hospital de Viladecans el 29 de marzo de 1976. Fotos cedidas por la familia de Antonio Plata Palma



**Junta Directiva
de l'Associació per a la Memòria Històrica i Democràtica
del Baix Llobregat**

President: Francisco Ruiz Acevedo
Vicepresident: Salvador Colominas Tutusaus
Secretària: Dolors Vallejo Calderón
Tresorer: Antonio González Merino
Vocals: Carlos Vallejo Calderón
Ignacio Flórez Barrón
Vicenç Lizano Vergés
Eliseo Sanabria Esteban

Amb el suport de:

